	URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE	
	<i>Informacja sygnałna</i>	Data opracowania - wrzesień 2005 r.
Kontakt: e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl tel. (0-12) 415-38-84		Internet: http://www.stat.gov.pl/urzeddy/krak

Nr 18

LASY I GOSPODARKA LEŚNA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W LATACH 1999-2004

Grunty leśne, czyli lasy i grunty związane z gospodarką leśną mogą być własnością publiczną lub prywatną. Sektor publiczny reprezentowany jest przez Skarb Państwa i gminy. Skarb Państwa użytkuje i zarządza swoimi gruntami leśnymi poprzez Państwowe Gospodarstwo Leśne "Lasy Państwowe", parki narodowe i pozostałych użytkowników. Sektor prywatny to osoby fizyczne, wspólnoty gruntowe, spółdzielnie i pozostali właściciele. Niniejsze opracowanie dotyczy gruntów leśnych będących własnością Skarbu Państwa, a zarządzanych i użytkowanych przez PGL Lasy Państwowe oraz lasów prywatnych i gminnych w latach 1999-2004. Ostatnie dostępne dane dotyczące lasów prywatnych i gminnych pochodzą z 1999 r., kiedy to wykonano inwentaryzację. W 2005 r. rozpoczęła się inwentaryzacja lasów wszystkich typów własności według nowej metodologii, a dane będą dostępne w 2008 r.

W 2004 r. powierzchnia gruntów leśnych w województwie małopolskim wynosiła 435,7 tys. ha, z tego 431,1 tys. ha to powierzchnia lasów, która stanowiła 98,9% powierzchni gruntów leśnych. Pozostałe 1,1%, czyli 4,6 ha to grunty związane z gospodarką leśną.

TABL.1 POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2001	2002	2003	2004
OGÓŁEM w tys. ha	434,2	433,2	435,4	435,7
Lasy	429,7	428,7	430,8	431,1
publiczne	243,7	243,3	243,5	243,6
własność Skarbu Państwa	232,0	231,5	231,7	231,8
w tym:				
PGL Lasy Państwowe	198,1	197,9	198,3	198,3
Parki Narodowe	26,1	26,1	26,1	26,1
własność gmin	11,8	11,7	11,8	11,8
prywatne	185,9	185,4	187,3	187,5
Grunty związane z gospodarką leśną	4,5	4,5	4,6	4,6
LESISTOŚĆ w %	28,4	28,4	28,4	28,4

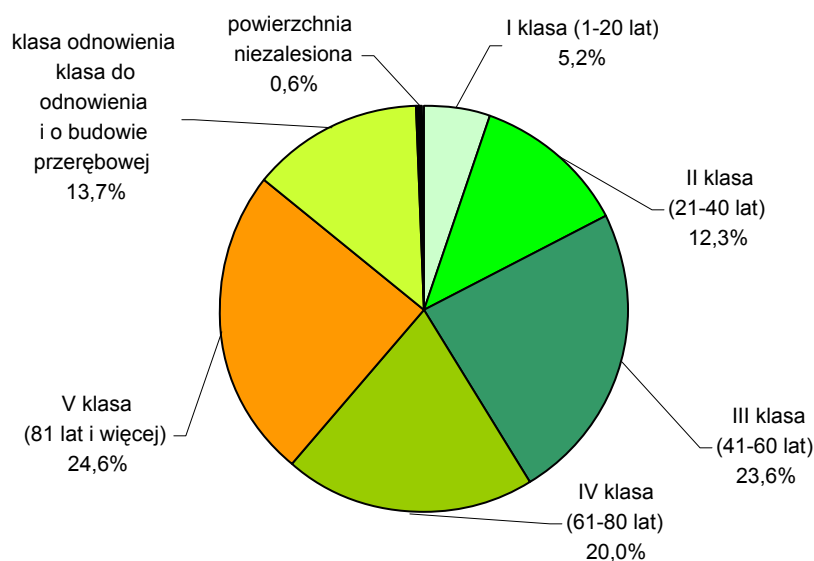
W województwie małopolskim 56,5% powierzchni ogólnej lasów to lasy publiczne, a 43,5% to lasy prywatne. W zarządzie i użytkowaniu PGL Lasy Państwowe pozostaje 198,3 tys. ha powierzchni lasów publicznych (81,4%). Z tej liczby 184,5 tys. ha to lasy ochronne, czyli obszary leśne podlegające ochronie ze względu na spełniane funkcje. Powierzchnia prywatnych gruntów leśnych (lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną) to w większości własność osób fizycznych. Z 187,5 tys. ha prywatnych gruntów leśnych 169,2 tys. ha jest własnością osób fizycznych, tj. 90,2%.

Wskaźnik lesistości, czyli procentowy stosunek powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej województwa, wynosił w 2004 r. 28,4%, co daje województwu małopolskiemu 9 lokatę w kraju. Lasy w województwie małopolskim są rozmieszczone nierównomiernie, o czym świadczą duże wahania wskaźnika lesistości w poszczególnych powiatach - od 1,5% do 48,2%. Największym wskaźnikiem lesistości charakteryzują się powiaty: suski (48,2%), tatrzański (45,4%), gorlicki (43,4%) i nowosądecki (43,3%), a najmniejszym powiat proszowski (1,5%), oświęcimski (9,8%), dąbrowski (11,1%) i miechowski (11,7%). Słabo zalesione są również miasta na prawach powiatu: Tarnów (3,9%), Kraków (4,2%) i Nowy Sącz (11,2%).

W województwie małopolskim w lasach będących w zarządzie PGL Lasy Państwowe przeważają lasy klas III, IV i V, tj. średnich i starszej klasy wiekowej. Drzewa w wieku 41-81 lat i więcej zajmują 68,2% powierzchni lasów.

STRUKTURA WIEKOWA LASÓW ZARZĄDZANYCH PRZEZ PGL LASY PAŃSTWOWE W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2004 R.

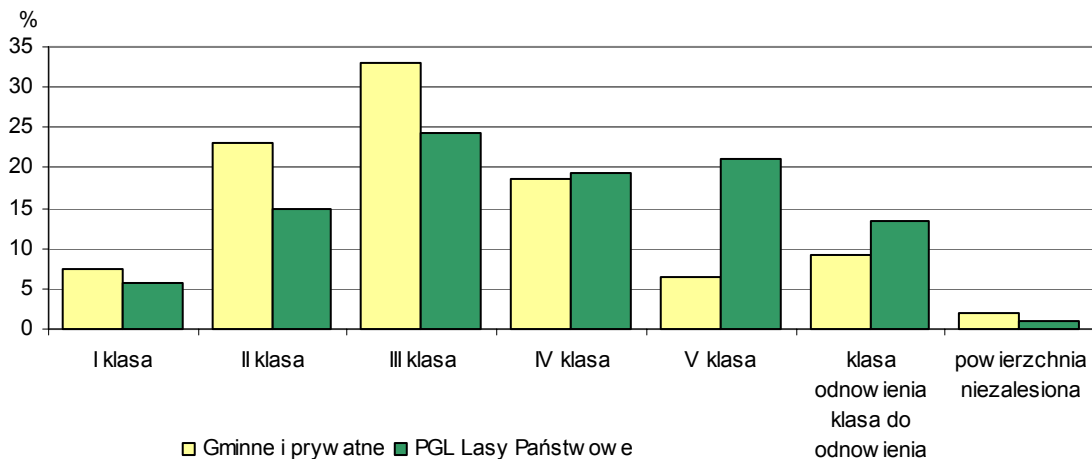
Stan w dniu 1 I

W lasach prywatnych i gminnych w 1999 r. najwięcej drzew znajdowało się w II i III klasie wiekowej. Drzewa w wieku 21-60 lat zajmowały 56,2% powierzchni leśnej. Drzew w wieku 81 lat i więcej było stosunkowo mało i zajmowały one zaledwie 6,5% powierzchni lasu.

STRUKTURA WIEKOWA LASÓW WOJEWÓDZTWIA MAŁOPOLSKIEGO WEDŁUG WYBRANYCH FORM WŁASNOŚCI W 1999 R.

Stan w dniu 1 I

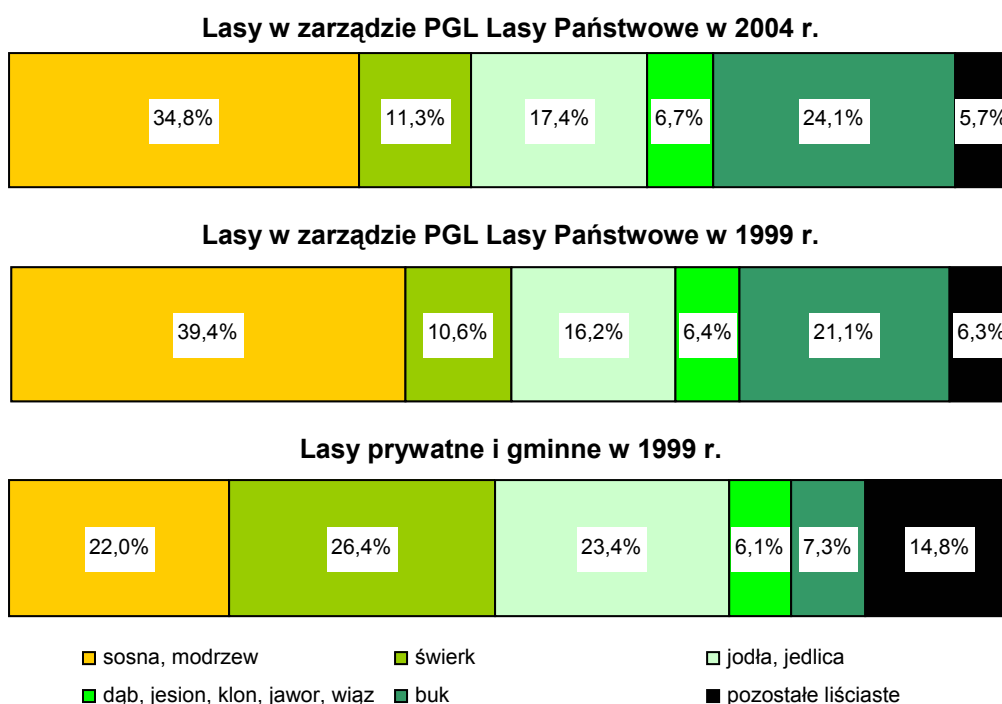

Wiek drzew rzutuje na **zasoby drewna na pniu** w drzewostanach. W lasach w zarządzie Lasów Państwowych zasoby drewna na pniu w 2004 r. wynosiły 47640 dam³, co w przeliczeniu na 1 ha powierzchni zalesionej dało 242 m³ drewna na pniu. W 1999 r. zasoby drewna wynosiły 48000 dam³, a wskaźnik zasobności - 225 m³/ha. W lasach prywatnych i gminnych zasoby drewna były mniejsze z uwagi na większy udział drzew klas młodszych w powierzchni lasów i wynosiły 33400 dam³, a wskaźnik zasobności ukształtował się na poziomie 172 m³/ha.

W lasach województwa małopolskiego przeważają **gatunki iglaste**, ale ich przewaga nie jest duża. W 2004 r. w lasach PGL Lasy Państwowe gatunki iglaste stanowiły 63,5% powierzchni ogólnej lasów. Dominowały: sosna i modrzew (34,8%), jodła i jedlica (17,4%) oraz świerk (11,3%). Z gatunków liściastych dominował buk (24,1%). Skład gatunkowy nie uległ zmianie w stosunku do 1999 r. W 1999 r. w lasach prywatnych i gminnych również dominowały gatunki iglaste: świerk (26,4%), jodła i jedlica (23,4%) oraz sosna i modrzew (22,0%), a z liściastych buk (7,3%).

SKŁAD GATUNKOWY LASÓW W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Stan w dniu 1 I

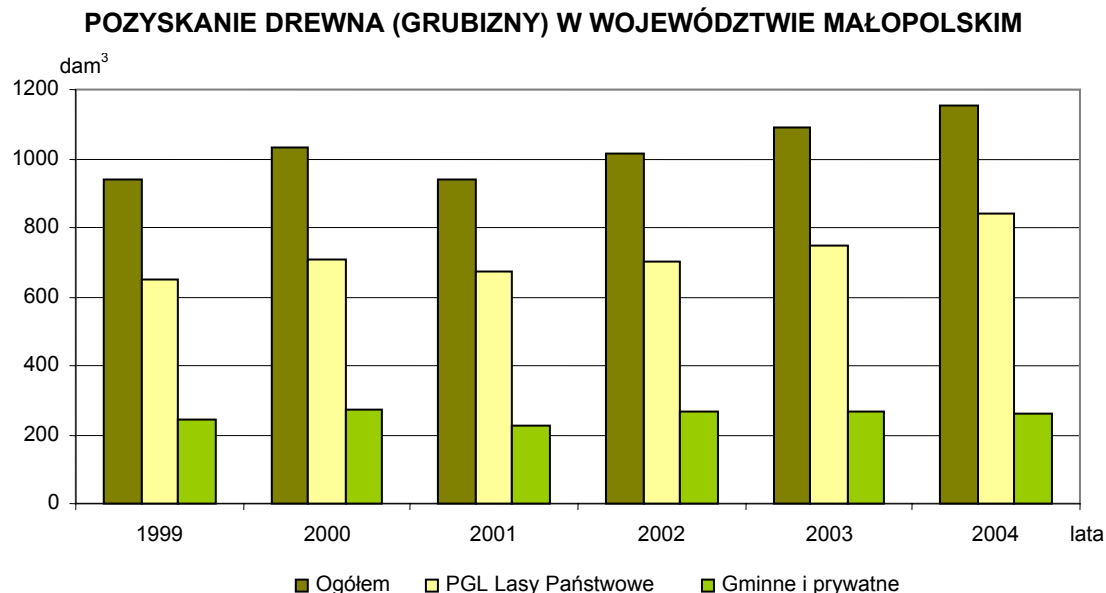

Prowadzenie **gospodarki leśnej** obejmuje prace hodowlane i pielęgnacyjne, których celem jest zachowanie i powiększanie zasobów leśnych, przy uwzględnieniu funkcji ekologicznych i społecznych lasu. Prace pielęgnacyjne obejmują pielęgnację gleby i drzewostanu, są realizowane i rozliczane w ramach planów wieloletnich, stąd wahania w ilości zrealizowanych zadań w danym roku.

TABL.2 ODNOWIENIA I ZALESIENIA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002	2003	2004
	w hektarach		
OGÓŁEM	2099	1926	1772
Lasy publiczne	1187	1106	1107
własność Skarbu Państwa	1087	993	999
w tym:			
w zarządzie Lasów Państwowych	982	920	943
Parki Narodowe	25	16	2
własność gmin	100	113	108
Lasy prywatne	912	820	665

W 2004 r. w województwie małopolskim pozyskano 1188 dam³ drewna ogółem, z tego 710 dam³ stanowiła grubizna iglasta, 445 dam³ grubizna liściasta, a reszta to drewno małowymiarowe. Z lasów PGL Lasy Państwowe pozyskano 870 dam³, a z lasów prywatnych i gminnych 260 dam³ drewna ogółem. Pozyskiwanie drewna w latach 1999-2004 systematycznie wzrastało (oprócz roku 2001), co było wynikiem dużego popytu na drewno w kraju i za granicą.

Oprócz drewna, z lasu pozyskiwano płody runa leśnego i inne użytki uboczne, takie jak: choinki, żywicę, nasiona drzew krzewów leśnych, a także grzyby. Pozyskane ilości są różne w kolejnych latach i zależą m.in. od warunków atmosferycznych warunkujących ich rozwój w danym roku, nie mniej jednak są one bardzo małe w skali kraju i stanowią zaledwie od ułamka do kilku procent skupu w Polsce.

TABL.3 SKUP PŁODÓW RUNA LEŚNEGO¹

WYSZCZEGÓLNIENIE		1999	2000	2001	2002	2003
a - Polska		w tonach				
b - w tym województwo małopolskie						
Jagody leśne świeże	a	8296	6832	6106	9723	5597
	b	204	87	68	65	80
Owoce leśne świeże	a	2984	3295	2639	5339	8354
	b	101	82	52	56	70
Grzyby leśne świeże	a	1484	1705	3276	2379	2764
	b	2	2	10	-	1

¹ Dane o skupie podano zgodnie z siedzibą dostawców.

W lasach województwa małopolskiego prowadzi działalność Polski Związek Łowiecki. W roku hodowlanym² 2003/2004 obwody łowieckie obejmowały 28,0% powierzchni gruntów leśnych województwa.

² Liczonym od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego

Ze względu na liczne zagrożenia środowiska leśnego od 1989 r. w Polsce funkcjonuje **monitoring lasu**. Stałe powierzchnie obserwacyjne zlokalizowane są w różnego typu drzewostanach, w wieku powyżej 20 lat. W Polsce wyodrębniono 1461 Stałych Powierzchni Obserwacyjnych, co daje 1 SPO na 60 km² powierzchni lasów w kraju. Z ogólnej liczby krajowych SPO - 433 powierzchnie wchodzi w skład europejskiej sieci monitoringu. SPO składa się z grupy 20 drzew wybranych z drzewostanu panującego. Środek powierzchni jest trwale zaznaczony w terenie. Są to tzw. SPO I rzędu i na nich realizowany jest podstawowy program obserwacyjny. Corocznie przeprowadza się **ocenę stanu zdrowotnego drzew**.

W 2003 r. w województwie małopolskim 135,4 tys. ha (68,3%) powierzchni w zarządzie Lasów Państwowych zostało uszkodzone przez oddziaływanie pyłów i gazów. Z tego najwięcej było uszkodzeń słabych - 106,1 tys. ha (78,4% powierzchni uszkodzonych), a najmniej silnych - 328 ha (0,24% powierzchni uszkodzonych). W latach 1999 - 2003 wartości te nie uległy większym zmianom. Nastąpiły jednak znaczne przesunięcia w wielkościach poszczególnych stref uszkodzeń. W 1999 r. powierzchnia strefy uszkodzeń silnych wynosiła 3483 ha, a w 2003 r. już tylko 328 ha. Zwiększeniu uległa strefa uszkodzeń słabych, a strefa uszkodzeń średnich pozostała prawie bez zmian.

W lasach województwa małopolskiego zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe prowadzona była **ochrona** przed owadami, zwierzyną i grzybami. W latach 1999 - 2003 wielkości te ulegały niewielkim wahaniom. I tak w 2003 r. ochroną przed owadami w lasach publicznych i prywatnych objęto 326 ha, przed grzybami 85 ha, a przed zwierzyną 5786 ha, ale tylko w lasach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe. Stosowano ochronę przy pomocy środków chemicznych, biologicznych i mechanicznych.

Innym zagrożeniem dla lasów są pożary i szkodnictwo leśne polegające na kradzieży drewna z lasu, niszczeniu mienia czy kłusownictwie. W 2003 r. liczba pożarów, jak i powierzchnia nimi objęta, dramatycznie wzrosła. Niepokoi również ich najczęstsza przyczyna, którą są podpalenia.

TABL.4 POŻARY LASÓW^a W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

LATA	Powierzchnia pożarów w hektarach	Liczba pożarów	W tym według przyczyn powstawania		
			podpalenia	nieostrożność nieletnich i dorosłych	nieustalone
1999	233,1	210	156	42	7
2000	156,0	301	169	72	53
2001	76,9	78	49	21	6
2002	109,4	192	133	41	15
2003	644,3	509	385	88	29

a Dane według ewidencji zgłoszeniowej.

Na terenie województwa małopolskiego znajduje się 5 **parków narodowych**, tj.: Gorceński PN, Pieniński PN, Tatrzański PN, Ojcowski PN, Babiogórski PN oraz część powierzchni Magurskiego PN (10,3% powierzchni ogólnej Parku). Zajmują one 38,1 tys. ha, z tego grunty leśne stanowią 30,1 tys. ha. Z ogólnej liczby 84 rezerwatów przyrody województwa małopolskiego w 2004 r. - 41 to rezerваты leśne. Lasy małopolskie zamieszkuje wiele zwierząt chronionych, np. kozice, niedźwiedzie, bobry, wilki, głuszce, cietrzewie i rysie.

W 2003 r. liczba pracujących w leśnictwie w województwie małopolskim wynosiła 2121 osób, z tego 1093 pracowały w sektorze publicznym, a 1028 osób w sektorze prywatnym. W porównaniu do 1999 r. zatrudnienie spadło z 2933 do 2121 osób. W stosunku do ogółu zatrudnionych w leśnictwie w Polsce w 2003 r. w województwie małopolskim w tym dziale pracowało 4,3% zatrudnionych.

TABL.5 WYBRANE DANE O POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH WEDŁUG POWIATÓW
W 2004 R.
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	W tym lasy			Lesistość w %
		razem	publiczne	prywatne	
		w tysiącach hektarów			
Województwo	435,7	431,1	243,6	187,5	28,4
Podregion krakowsko-tarnowski					
Powiaty:					
bocheński	18,8	18,4	10,9	7,5	28,4
brzeski	11,1	11,0	5,5	5,5	18,6
chrzanowski	13,8	13,5	12,2	1,3	36,4
dąbrowski	5,9	5,8	3,1	2,7	11,1
krakowski	15,4	15,3	12,0	3,3	12,4
miechowski	8,1	7,9	7,0	0,9	11,7
olkuski	22,2	21,8	16,4	5,4	35,1
oświęcimski	4,0	4,0	2,9	1,1	9,8
proszowicki	0,6	0,6	0,4	0,2	1,5
tarnowski	30,6	30,3	13,9	16,4	21,4
wielicki	6,6	6,4	5,3	1,1	15,7
Miasto na prawach powiatu					
Tarnów	0,3	0,3	0,2	0,1	3,9
Podregion nowosądecki					
Powiaty:					
gorlicki	42,4	42,0	35,2	6,8	43,4
limanowski	36,9	36,7	14,5	22,2	38,6
myślenicki	24,0	24,0	7,0	17,0	35,6
nowosądecki	68,0	67,2	44,0	23,2	43,3
nowotarski	54,8	54,5	17,6	36,9	37,0
suski	33,4	33,0	14,0	19,0	48,2
tatrzański	21,5	21,4	12,6	8,8	45,4
wadowicki	15,2	15,0	7,6	7,4	23,3
Miasto na prawach powiatu					
Nowy Sącz	0,6	0,6	0,1	0,5	11,2
Podregion m. Kraków					
Miasto na prawach powiatu					
Kraków	1,5	1,4	1,2	0,2	4,2

Informację sygnałną opracowano na podstawie wydanych w latach 2000-2004 publikacji Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Leśnictwo” oraz tablic wynikowych z leśnictwa zawierających dane dotyczące 2004 r.

Opracowała: Mirosława Plata, Wydział Statystyki Gospodarczej